

JOZEF HOLEČEK A PREKLADY FÍNSKEJ POÉZIE

Jozef Holeček, narodený 27.2.1853 v *Stožicích u Vodňan*, zomrel 6.3.1929 v Prahe. Bol to český spisovateľ, prozaik a básnik s regionálnym zameraním na južné Čechy, predstaviteľ realizmu, ruralizmu a tzv. vidieckej prózy. Ďalej pôsobil ako novinár a publicista. Ako novinár sa zaoberal súdobým životom a históriou slovanských národov. Tiež bol veľmi významným prekladateľom – prekladal juhoslovanskú, bulharskú a fínsku ľudovú poéziu

Štúdium

Študoval v Písku v Českých Budejoviciach a tiež v Táboře. V Táboře je po ňom pomenovaný park *Holečkovy sady*, a od roku 1926 tam má spisovateľ aj pamätník.

Počas štúdií v Táboře spoznal niekoľkých juhoslovanských priateľov, a vďaka nim sa začal zaujímať o ich folklór, tiež literatúru a ich históriu všeobecne. Po štúdiách pracoval v Záhrebe. Jeden čas sám vydával *Slovanské listy*. Pracoval v redakcii *Národních listů*, prekladal slovanský a fínsky folklór a v roku 1875 sa stal korešpondentom pre Pražské noviny *Národní listy* v oblasti Balkánu. Bol slovanským patriotom. V roku 1887 navštívil Rusko a v roku 1889 cestoval naprieč Malou Áziou a navštívil Istanbul.

Od roku 1895 až do smrti žil na *Smichově* (bývalá usadlosť *Tri kamene*). Ulica bola 5. marca 1923, ešte za jeho života, pomenovaná po ňom ako „*Holečkova*“ a toto meno jej ostalo podnes.

Prekladateľská práca

Sústredoval sa na vidiecky život, podáva ucelený obraz dediny. Zvýrazňoval silu lásky medzi ľuďmi, ktorá podľa jeho predpokladu dokáže vyriešiť všetky problémy.

Preklady:

- *Černá Hora* (anlg. Montenegro)
- *Černá Hora v míru* (angl. Montenegro during peace times)
- *Nekrvavé obrázky z vojny* (angl. Bloodless pictures from the war)
- *Za svobodu* (angl. For Freedom)
- *Junácké kresby černohorské* (angl. Sketches of Montenegro heroism)
- *Zájezd na Rus* (angl. Journey to Russia)
- *Ruskočeské kapitoly* (angl. Russo-Czech Chapters)
- *Podejme ruku Slovákům!* (angl. Let's offer hand to Slovaks!) – pokus vyriešiť problémy medzi českými a slovenskými intelektuálmi ktorí získali mnohých nasledovateľov
- *Naši* (angl. Our people) – kronika v dvanástich knihách (1897-1930) ktorá opisuje život v dedine Stožice v 19.storočí, nedokončená
- *Jak u nás lidé žijou a umírají* (angl. How our people live and die)
- *Frantík a Bartoň*
- *Tragédie Julia Grégra* (angl. Tragedy of Julius Grégr)
- *Pero* (angl. Pen) - memoáre
- *Piesne Hercegovské* (angl. Songs of Herzegovina)
- *Srbská národní epika* (angl. Serbian National Epic Poetry)
- *Kanteletar* – zbierka fínskych ľudových piesní
- ***Kalevala***: Holečkov preklad, ktorý zachováva originálny rytmus, je jediným českým prekladom. Bol to prvý kompletný preklad tejto epickej básne do slovanského jazyka. V dobe, kedy väčšina prekladateľov siahala po dielach autorov „veľkých“ európskych literatúr, zastával Holeček názor, že je treba študovať a prekladať národnú poéziu národov „malých“.

Sám sa najprv zaoberal ľudovou slovesnosťou južných Slovanov a vydal radu básnických prekladov juhoslovanskej epiky.

Potom začal Holeček na radu Leopolda Geitlera, profesora slavistiky, a aj s pomocou Bohuslava Čermáka, pisára Pražskej knižnice, sa naučil fínsky jazyk z fínsko-nemeckých slovníkov najdených v druhotných kníhkupectvách v Leipzigu a z nemeckej gramatickej knihy z roku 1818 *Finnische Sprachlehre für Finnen und Nicht-Finnen* napísanej Johanom Stråhlmanom. Vzhľadom k svojmu záujmu o ľudovú poéziu niet divu, že si za cieľ určil práve preklad Kalevaly.

Úryvky z prekladu uverejňoval Holeček od roku 1875 v rôznych kultúrnych časopisoch, hľadajúc nakladateľa pre celé dielo. Keď sa to ale až do začiatku 90. rokov nepodarilo, preklad bol publikovaný na autorove vlastné náklady.

Ohlasy na Holečkov preklad boli priaznivé ako v Česku, tak vo Fínsku, ale dielo napriek tomu na odbyt veľmi dobre nešlo. Svedčí o tom aj odporúčanie Kalevaly na kúpu a čítanie, aby nakladateľ neutrpel príliš značné straty za náklady.

Josef Holeček ale aj napriek všetkému pokračoval v preklade fínskej ľudovej poézie. Výsledkom jeho snahy bolo v roku 1904 vydanie zbierky fínskej ľudovej lyriky Kanteletar. Táto zbierka bola však posledným Holečkovým prekladateľským počinom v oblasti fínskej literatúry, ďalej sa už sústredil na svoju vlastnú literárnu tvorbu.

Komandérsky kríž bielej ruže II. triedy, ktorý Holečkovi udelil fínsky prezident Lauri Relander za veľké literárne zásluhy a vytrvalú prekladateľskú činnosť bol dôkazom, že jeho preklady boli vo Fínsku naozaj cenené.

Kalevala v Holečkovom preklade vyšla už štyrikrát, naposledy v roku 1999 v Nakladateľstve Ivo Železný.

Zdroje:

-<https://www.severskelisty.cz/knihy/knih0186.php>

-[https://en.wikipedia.org/wiki/Josef_Holeček_\(writer\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Josef_Holeček_(writer))

-<https://biblio.hiu.cas.cz/authorities/266146>